

УДК 656.96

DOI: 10.35432/tisb292023289658

ІНТЕГРОВАНА КОРПОРАТИВНА ЛОГІСТИКА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Красностанова Наталія Едуардівна

к.е.н., доцент, завідувачка кафедри
менеджменту, фінансів і бізнес-технологій
Інститут публічної служби та управління
Національний університет «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-2151-3633>

Амеліна Оксана Сергіївна

здобувач
Інститут публічної служби та управління
Національний університет «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0002-2450-7848>

В умовах агресивного зовнішнього середовища та складних внутрішніх умов, одним із виходів для підприємств стає формування нових підходів, серед яких впровадження інтегрованої логістики стає можливим вдалим способом підвищення ефективності їх майбутньої діяльності. Питанням формування теоретичних та методологічних засад інтегрованої логістики присвячено велику кількість робіт вітчизняних: І. Карпа, Є. Крикавського, О. Маковоза, І. Грузіної, К. Гордієнка, В. Перебийніса та зарубіжних авторів: Д. Бауерсокса, Дж.П. Дітмана, Д. Дж. Клосса, Д. Уотерса, Дж. Стока, Р. Слоуна, М. Крістофера, Дж. Менцера, К. Олівера, та багатьох інших. З точки зору Н. Ільченко «дослідження, що були проведені на підприємствах, доказують позитивний взаємозв'язок між ефективною організацією логістичних процесів та успіхом у підприємницькій діяльності завдяки розвитку співдружності між всіма учасниками логістичного ланцюга» [2].

«Виклики для логістичної галузі з'явилися за декілька років до нового етапу російсько-української війни. Через пандемію ринок почав прискорено локалізуватися та переносити ланцюги постачання ближче до країни виробництва чи реалізації продукції. Але у 2022 році компанії змушені були приймати рішення максимально швидко» [3].

«З якими проблемами стикається логістика у мирний час:

- управління запасами – що їх більше, то вищий об'єм «заморожених» фінансових ресурсів;
- закупівлі та постачання на склад – типові конфлікти, пов'язані з асортиментом, умовами доставляння, вибором постачальника;
- базисні умови постачання – ризики, витрати, обмін документацією та інші питання між сторонами договору.

Логістика – динамічна галузь, яка для ефективної роботи потребує досвідченого менеджменту. Додайте до перелічених проблем умови, які наклав воєнний стан:

- відмова від зберігання і накопичення. Зараз немає можливості довго тримати товар на складі – у разі атаки він буде втрачений.
- зміна складських умов. Зазвичай розгортання хабу для зберігання займає приблизно 3 місяці, наразі ж треба бути готовими організувати безпечний та інтегрований склад за 7–14 днів.
- ускладнення логістичних операцій. Блокпости, огляди, непрозоре регулювання проїзду під час комендантської години» [4].

Ці питання потребують негайного рішення. Але, «план ЄС повоєнного відновлення України передбачає відбудову всієї інфраструктури, в тому числі логістичної інфраструктури, за найновішими стандартами та європейською політикою... впровадження новітніх принципів відповідно до сучасних тенденцій розвитку логістики та у сфері управління ланцюгами постачання дозволить Україні відбудувати логістичну інфраструктуру за найновішими стандартами та європейською політикою як складову максимальної інтеграції України з ЄС, можливої економічної трансформації, в тому числі щодо нових можливостей для українського бізнесу шляхом побудови економіки на принципах дерегуляції та лібералізації» [1]. Саме логістика може стати плацдармом для повоєнного відновлення економіки, а вибір логістичних методів та стратегій забезпечити вірний шлях та структуру діяльності й адміністративно-функціональну форму підприємства, встановити інтеграційно-організаційний порядок його діяльності.

Повсюдне впровадження концепції сталого розвитку та цифрових технологій у логістичну діяльність великого бізнесу обумовлюють появу нових бізнес-моделей, формуючи сучасний погляд на корпоративну логістику. Цифровізація дозволила компаніям приймати інтелектуальні, засновані на фактологічних даних, рішення для забезпечення якісного логістичного сервісу та розвитку клієнтоорієнтованості в корпоративних логістичних системах, що дало імпульс до розвитку здатності корпорації шукати обставини та пристосовуватися до змін через економічну ситуацію, сприймати зміни результати спільної науково-дослідної діяльності. У економічній ситуації, що швидко змінюється, здатність шукати нові методи для досягнення конкурентоспроможності стає ключем до лідерства.

Питання цифрової трансформації та її якісного впливу на ефективність логістичних процесів та сталий розвиток корпоративних логістичних систем досі обговорюються. У міру впровадження цифрових технологій у логістичні системи виникають нові завдання, пов'язані з відповідальністю корпорацій за результат цифрової діяльності в рамках сталого розвитку, що сприяє розвитку принципово нових логістичних рішень. Необхідно відзначити, що управління логістикою корпорацій надає значний вплив на обсяги продажів і сервіс, являє собою ключовий детермінант акціонерної вартості.

Дослідження показують, що внутрішня інтеграція логістичних функцій є основною проблемою, яка перешкоджає підвищенню ефективності організації. Проте, попри достатню кількість досліджень та підвищений інтерес до цієї теми зазначених вище авторів, питання логістичної інтеграції знову набули актуальності у період розвитку концепції бізнес-екосистеми. На практиці у діяльності корпорації явно існують внутрішньокорпоративні зв'язки міжфункціонального характеру, проте найчастіше це не мати формальний характер і не відбивається на організаційній структурі організації, за рідкісним винятком, коли для реалізації проекту організується кросфункціональна група.

Структурні та технологічні зміни є рушійною силою функціональної реорганізації у багатьох корпоративних структурах, тому це питання, на думку автора, потребує послідовного та кумулятивного фокуса на міжфункціональній та міжорганізаційній інтеграції корпоративних структур з урахуванням специфіки роботи транспортно-логістичних компаній.

Наукові та практичні дискусії про організаційні форми корпорацій часто фокусуються на стратегічних планах у довгостроковій перспективі. Однак ці дослідження, як правило, не враховують тенденцію та практичну доцільність у подоланні меж на міжфункціональному та міжорганізаційному рівні, на практиці ж багато керівників та менеджерів виходять за рамки традиційних внутрішньокорпоративних структур, бачачи більший потенціал в ефективному міжгруповому співробітництві.

Таким чином, необхідно, по-перше, систематизувати та провести метааналіз актуальних досліджень з менеджменту, пов'язаний з міжфункціональними та міжорганізаційними інтеграційними зусиллями між традиційними функціональними та блоками, та організаціями з координуючим завданням логістики, який спрямований на визначення теоретичних основ міжфункціональної та міжорганізаційної координації, при

цьому нюанси логістики та забезпечить міцну теоретичну основу для розробки цілісної характеристики досліджуваних категорій, а також послужить основою для проведення дослідження формування та функціонування цифрової бізнес-екосистеми.

По-друге, з урахуванням розробленого концептуального підходу теорії інтеграції доцільно розробити класифікацію ознак, що визначають процес інтеграції: тип інтеграції; організаційна структура процесів інтеграції; рівень інтеграції; а також дослідження факторів та наслідків інтеграції.

По-третє, з урахуванням теоретичних положень розробити модель процесів інтеграції з визначенням ролі логістики у процесі інтеграції корпоративних структур.

Якщо розглядати еволюцію джерел конкурентоспроможності в умовах глобальної конкуренції, то посилюється розуміння важливості інформаційних потоків. У міру того, як конкуренти все частіше досягають паритету в доступі до ресурсів, джерела конкурентоспроможності зміщуються від факторів, що залежать від розташування, до факторів, що залежать від ланцюга постачання конкретної фірми: тобто від загальної організаційної спроможності координувати використання ресурсів для реагування на можливості кожної ланки. Так, сьогодні дослідникам необхідно перенести акцент із фізичної інфраструктури корпорації на їхні мережі обробки інформаційних потоків та мобілізацію ресурсів. Розмір і складність сучасних корпорацій, які найчастіше мають сотні бізнес-одиниць, що діють у багатьох країнах, призводять до того, що господарськими логістичними зв'язками, що формуються внаслідок їхньої взаємодії, стає все складніше керувати централізовано.

Таким чином, сьогодні корпоративна логістика потребує забезпечення децентралізованих, делегованих контекстів прийняття рішень (однорангова логістика), в рамках яких виникатимуть можливості для встановлення зв'язків між корпоративною логістичною системою, на різних рівнях організації та в різний час. У цьому сенсі перспектива міжорганізаційних відносин та екосистемного підходу цілком може бути необхідною для пояснення поліцентричних корпорацій. У зв'язку з цим постає проблема нечітких кордонів. Вертикальна та горизонтальна інтеграція ланцюгів постачання, укладання контрактів із зовнішніми партнерами, клієнтами та постачальниками призвело до виникнення ситуацій, коли межі корпорації вже не завжди чітко окреслені. Корпоративна логістика сьогодні також має враховувати цю розмитість кордонів. Природа цього децентралізованого процесу управління мережею створює компроміс між дотриманням корпоративної стратегії та новизною. Щоб корпорація могла вижити та зберегти свою цінність, вона повинна забезпечувати реалізацію корпоративної стратегії, а на нижчих рівнях – забезпечувати рутину та організаційну пам'ять, які дозволяють повторювати успішні патерни взаємодії; але водночас вона повинна постійно винаходити, вибирати та зберігати нові патерни взаємодії, коли зовнішні умови ринку потребують інноваційної відповіді. Це поєднання передбачає тонкий баланс між інституційною наступністю та здатністю до змін. Розгляд багатовимірності та неоднорідності корпорації призвів до конкретизації вимог до корпоративної логістики та її управлінських завдань.

Інтегрована логістика в рамках процесів цифровізації та корінних трансформацій у світовій економіці зазнає істотних змін. Широке поширення обчислювальних систем та новітніх технологій, таких як нейронні мережі, штучний інтелект, інтернет речей, блокчейн та ін., сприяє їх глибокому проникненню в логістичні процеси. В результаті почали утворюватися нові види логістичних систем із застосуванням «розумних» рішень та алгоритмів на основі інформаційно-комунікаційних технологій. Застосування інтелектуальних інформаційних систем неминуче веде до подальшого розвитку інтегрованої логістики з урахуванням сучасних викликів.

Список літератури

1. Бойченко М. В. Управління ланцюгами поставок у повоєнний період. Вісник економічної науки України. 2022. № 1 (42). С. 148-152. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).148-152](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).148-152).

2. Ільченко Н.Б. Логістика, як фактор підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Збірник статей «Соціально-економічні проблеми регіонального розвитку». 2011. С. 138-140 URL:<https://core.ac.uk/download/pdf/55294737.pdf>

3. Логістика під час війни: як українському бізнесу організувати транспортні потоки. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/3566470-logistika-pid-cas-vijni-ak-ukrainskomu-biznesu-organizuvati-transportni-potoki.html

4. Логістика під час воєнного стану – досвід SYNEX Logistics. URL: <https://trademaster.ua/articles/313567>